

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Szerző: _____
 Cím: *É ház...*
 Forrás: *Budapesti hírlap.*
 (Hely) *Bp.* (Idő) *1913 1/29.* (Köt. v. *1913*)

Tárgy: *492*
 Hely: *Nemzeti Színház*
 Idő: *1913*
 Személy: _____

helyére ment. Külföldre való költözködés esetén kérjük a portókülömbözet megterítését is.

NAPIHIREK.

Budapest, okt. 28.

E ház...

A Nemzeti Színház halálra ítélt épületét már javában bontja a tótok nagy táborának csákánya. A tető egészen eltűnt, a falak felső részét is kikezdeték. Olyan csorbák, csipkézettek most, olyan éktelelenül meredeznek, mint vénasszony letöredezett fogai. Egy emeletnyi magasságot olyan könnyedén tüntetnek el a napszámosok, mint a milyen könnyen tördeli le a menyegzői lakoma násznépe a tornyos pörkölttorta darabjait. A hajdan büszke kupola rézborítását leszaggatták. Ma már csak a belső vázak, össze-vissza vonuló gerendázatok látszanak, hirdetővén, hogy a legkimagaslóbb, legdélcegebb, legerőteljesebb teremtésekre is rászakad előbb-utóbb a kérelhetetlen végzet. Az emeletek ablakaiból, melyeken át máskor egy-egy országos nevezetesség lakásából szűrődött ki az esti fény, vagy a melyekből nappalta a Nemzeti Színház egy-egy ünnepelt divájának szeme ragyogott a járó-kelők felé, most irdatlan hosszú deszkacsatornák húzódnak le. Ezekben eregetik a sok dicsőséget ért palota romjait, a melyek nagy robajjal, porozva vágódnak a kemény földre.

A falak bontási vonala alatt, fenyődeszkákból nagy erkélyeket építettek, köröskörül. Valami jámbor vidéki atyafi azt hinné, hogy holmi diszfölvonulás végignézésére csináltak, ott fönn, az urak részére kényelmes helyet. Az erkélyek pedig csupán abból az

atyai gondoskodásból fakadtak, hogy valamiképp a járó-kelők fejére ne zuhanjon egy-egy tégladarab. Lenn, az épület tövénél széles és hosszú deszka-kerítések vannak. Olyanok, mint az alföldi vásárok kerítései, a melyekben gyanus állatokat különitene el vesztegár gyanánt. Ezek a kerítések is a mi testi épségünket szolgálják, nehogy valamiképpen közel jussunk az épülethez, és fejünket találja az a faldarab, mely a tót kemény csákányütése következtében túl ugrott az erkélyen.

Az ablakokból már kiszedték a szárfákat. A sok ablaküreg, mint megannyi tágranyilt szem, mohón figyeli a zsvajos utca nyüzsgő forgatagát, mintha csak jól tudná valamennyi, hogy rövid az élet. Ők már nem sokat szemlélődhetnek a főváros legélénkebb csomópontjának szórakoztató, eleven életén.

A boltokat, a melyek ideiglenesen, a lebontásig, helyet kaptak a híres Szikszay-étterem helyiségében: bezárták, de még mindig ott fityegnek, ezeknek az üzleteknek agonizálásában, a vevőközönség ösztökélésére kiragasztott piros cédulák, a melyek lemondóan hirdetik, hogy: *Még csak három nap.* Az első emeleten egy szárnyaszegett, viharvert fehér kelme e fölírást viseli: *Imaház.* Az épület végső perceiben még mindig kiaknázták az üres helyiségeket, mert kapzsi az ember, nem hagy benn semmit a más bőrében. Most már azonban kikopott a nemes épületből a színház, a zsidók alkalmi imaháza, az edényraktár, a csödtömög kiárusítása, minden, de minden!

A Nemzeti Színház sok szép időt látott főbejárója elől elkerül végre az a csuf bódé is, a melyben ócska könyveket és mézet árusítottak, a melynek kirakatában csillogó nyereménytárgyak csalogatták a reménykedő embereket mindenféle sorsjegy vásárlására s a melyben enyvshát-fénykép-

szek készítettek elremitő fotográfiát. Szegény bódé, ez se kénytelen tovább túrni a kritika nyilait, ez se hallja azt a jogos szemrehányást, hogy barbárság volt a léte egy ilyen legendás épület előtt.

A muzsák egykori kedves templomán hiába járattuk tekintetünket. Nincs már sehol egy felvidító pont, mindenütt a melankóliába ejtő pusztulás, a borongós érzéseket keltő enyészet. De nini, amott egy eleven piros papiros fityeg a kapun. Olvassuk el csak a fölírását:

*E ház
 összes anyaga és berendezése
 olcsón eladó.*

E ház . . . ! Az életnek mennyi hálátlansága, maliciája van e két szóban. A Nemzeti Színház mint: E ház. E ház, semmi más, csak úgy, mint a külváros akármelyik síkatorának dugadölt, jelentékte-

len, hideg háza. Ez is ház, a nemes Nemzeti Színház is ridegen, szeretet nélkülien már csak szintén: ház, összes anyagokkal és összes berendezésekkel.

Igazad van, a bontási irodának tulajdonosa, a régi épületek buzgó sirásója! Nem is hiszed, milyen költői gondolatot fejeztél ki azon a piros cédulán. Volt egy jeles poéta, a ki azt mondta, hogy a világ csak hangulat. Ezt a szép mondást a sirkövére vésték. A te filozófiád, jó bontási vállalkozó, pedig azt írja ki a Nemzeti Színház kapujára, hogy az egész világ csak anyag és berendezés, megannyi pusztulás.

Mennyi becézó jelző, mennyi dédelgető szó, mennyi magasztaló kifejezés szállott e költői hajlék felé, a mig izmosan, teljesen erejében, várszerűen pompázott itt, a város szívében. A régiiek nyelvén Nemzeti Színház Teátrum volt. Később

a muzsák csarnoka, a magyar színjáték szentélye, Thália temploma, a nemzeti kulturának palotája, jelzőkkel illették, szeretettel. Ma pedig a nemzeti irodalomnak ez a temploma nem más, csak: *E ház!*

Tejben, vajban fürdő, gögös, szivtelen emberek, nézzétek csak meg ezt a házat. Mik vagyunk, csupa por és hamu vagyunk. Büszke földi hatalmasságok, fényben tobzódó dicsőségtől övezett fennenjárók: intsen mindnyájatokat gyors jószívűségre, tartalmas életre *E ház*. Hadd legyen okotok nemes életre, jól teljesített kötelességekre, emberiségre visszatekintenetek. Mindnyájunk életének büszke palotája a végén ugyanis csak egy ilyen pusztuló *E ház* lesz. Mondhassátok legalább el, hogy voltatok ti is a közéletnek tisztelettel és szeretettel körülvelt szereplői, szolgái.
